

Še o pravici do "lepe smrti"

Ali so potencialne zlorabe instituta pravice do aktivne evtanazije res neprimerno večje od tistih, ki jih dopušča pravica neozdravljivo bolnih, da zahtevajo prekinitev zdravljenja?

Zofijini ljubimci pozdravljamo prelošno odločitev nizozemskega senata, ki je s sprejetjem zakona o izvajanju evtanazije kot prvo državno zakonodajno telo na svetu uzakonil pravico neozdravljivo bolnih, da sami izberejo trenutek in način slovesa od življenja. Kot je bilo pričakovati, je odločitev tudi pri nas vzbudila nasprotujoče si odzive.

Medtem ko je javnost uzakonitvi pravice neozdravljivo bolnih do dostojanstvene smrti večinsko naklonjena (glej Dosje: Evtanazija, v sobotnem Večer, 21. 4.), so se s kategorično zavrnitvijo oglašali že tradicionalni kritiki te ideje, zdravniki in teologi. Po mnenju komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, denimo, "ne more biti nikoli moralno dopustno direktno in dejavno nekomu vzeti življenje, tudi če za to sam prosi" (Večer, 13. 4.); bolnikova prošnja zdravniku, naj mu z usmrtitvijo skrajša trpljenje, naj v večini primerov ne bi bila toliko izraz njegove pristne želje po smrti ali premišljene odločitve zanj kot posledica pomanjkanja nesebične skrbi in ljubezni, občutka odvečnosti in zgrešenega pristopa k lajšanju bolečin. V svarilih pred potencialnimi zlorabami, do katerih da bo uzakonitev evtanazije neizogibno privedla, se cerkvenim razumnikom pridružujeta tudi prof. dr. Jože Trontelj, predsednik državne komisije za medicinsko etiko, in dr. Vojko Flis, bivši predsednik pravnoetične komisije pri zdravniški zbornici (Večer, 21. 4.).

Prostovoljna evtanazija, torej evtanazija na zahtevo bolnika, pravita, bo prej ali slej privedla do neprostovoljne evtanazije, tj. evtanazije brez veljavno izražene volje bolnika, od tod pa je le še korak do prisilne evtanazije, ko bodo zdravniki bolnikom odvzemali življenja v nasprotju z njihovo jasno izraženo voljo (denimo zato, da bi izpraznili postelje za nove, bolj obetajoče bolnike). Z zakonom uvedena možnost izbire med

takojšnjo smrtjo in podaljševanjem življenja po mnenju omenjenih kritikov naj bi neozdravljivo bolne prepustila na milost in nemilost pritisku ožje in širše družbene okolice, ki da so jim v finančno in čustveno breme, s čimer bi obtelele silili k smrti, zdravnikom pa spremenili njihovo temeljno poslanstvo in spodkopali zaupanje bolnikov vanje.

Zofijini ljubimci se ne sprenevedamo, da so omenjeni pomisleki brez teže, pa tudi ne, da je mogoče nasprotje uzakonitve (pravice do) evtanazije najti le med zdravniki in teologi. Ker pa poznamo tudi drugo plat razprave o moralni in legalni dopustnosti evtanazije, ki je ostala zaradi ponesrečene (čeprav ne nujno namerno takšne) izbire sogovornikov bralcem sobotne priloge Večera prikrita, bi želeli na kratko predstaviti razloge, zaradi katerih raje stopamo po stopinjah mislecev, ki so skozi zgodovino popularizirali idejo "lepe smrti": Epikurja, Seneke, F. Bacona, D. Huma, in naših sodobnikov: P. Singerja, J. Rachelsa (njegova knjiga Pravica do smrti ostaja tudi še petnajst let po izidu najbolj temeljita obravnava tega vprašanja v slovenskem jeziku), R. Dworkina, T. Nagela, J. Thomsonove in drugih.

Naša podpora odločitvi nizozemskega senata in morebitni zakonodajni pobudi, ki bi sledila nizozemskemu zgledu v Sloveniji (kljub temu da se naši zdravniki vsi po vrsti ne preveč prepričljivo zaklinjajo, da njihovi bolniki tovrstnih zahtev sploh ne izražajo), temelji na naslednji preprosti, a prepričljivi ideji: (1.) da ima vsak človek moralno pravico do razmer, v katerih bo lahko avtonomno in premišljeno, tj. s preudarkom, sprejemal tiste temeljne odločitve o svojem življenju (in smrti), ki na najbolj osebni način zrealizirajo njegove vrednote, načela in ideale; (2.) da je sodba, da je takojšnja smrt za osebo, ki bo umrla, v določenih izjemnih okoliščinah (zadnji stadij neozdravljive bolezni, perspektiva

neznosnega fizičnega in/ali psihičnega trpljenja, nepovratna izguba smisla,...) boljše od nadaljnega življenja, (lahko) povsem razumna sodba (bodisi ker ta zaradi utemeljenega pričakovanja, da bo fizično ali psihično trpljenje, ki ga bo prežemalo, v njenem duhu razvrednotilo vsako namero, načrt ali prizadevanje, sodi, da ga ni vredno živeti; ali ker je, potem ko je enkrat nepovratno oropano značilnih človeških dejavnosti, zanj prenehalo biti v pravem pomenu besede človeško življenje; ali pa ker je zanj izgubilo ves smisel, potem ko ji je bolezen dokončno preprečila sodelovati v dragocenih in izpolnjujočih in razmerjih in aktivnostih); (3.) da bo torej v takih okoliščinah tudi odločitev za smrt, kolikor temelji na omenjenem spoznanju, povsem razumna oz. presodna; (4.) da ni nobenega razloga, zakaj bi populaciji neozdravljivo bolnih kar vseprek in vnaprej odrekli sposobnost, da kompetentno sprejme odločitev za smrt in proti podaljševanju življenja, še zlasti, če ji obenem enako sposobnost potihoma priznavamo, ko ji v identičnih razmerah (namreč ko zdravljenje bolezni trči ob svoje meje) dovoljujemo, da se odloči med opustitvijo zdravljenja in njegovim nadaljevanjem (pri večini bolnikov ni nepovratno prizadeta nobena od sposobnosti, ki so za tako odločitev, če naj bo razumna, nujno potrebne: za razumevanje, komunikacijo, sklepanje ali razsojanje); in končno, (5.) da je uzakonitev pravice neozdravljivo bolnih, da avtonomno, na podlagi vseh razpoložljivih informacij in v skladu s svojimi vrednostnimi predstavami izberejo med svojo takojšnjo smrtjo in nadaljevanjem življenja, sicer vse kaj drugega kot idealna rešitev, ki pa vendar edina omogoča na dovolj učinkovit in neboleč način, hkrati pa z moralno še sprejemljivo dozo tveganja in stroškov uveljaviti pravico neozdravljivo bolnih do avtonomne in premišljene odločitve o koncu življenja.

Zofijini ljubimci menimo, da so pomisleki nasprotnikov uzakonitve (pravice do) evtanazije o možnostih zlorab, če so le upravičeni, dovolj alarmantni že po sebi in da kličejo k previdnosti in postopnosti pri uvajanju tovrstne zakonodaje, k skrbnemu spremljanju in proučevanju statističnih gibanj in širših družbenih posledic, ko je ta enkrat uvedena, in iskanju morebitnih alternativ (rezultati dosedanjih analiz so, v nasprotju s kategoričnimi trditvami dr. Trontlja in dr. Flisa, najmanj dvoumni, sklicevanje na zlorabo evtanazije v nacistični Nemčiji pa, milo rečeno, neresno).

Nizozemska bo v naslednjih letih brez dvoma nekaj ogromen družbeni eksperiment, ki ga bodo od blizu spremljale budne oči strokovne in laične javnosti. Ali so potencialne zlorabe instituta pravice do aktivne evtanazije res neprimerno večje in neprimerno bolj škodljive od tistih, ki jih dopušča pravica neozdravljivo bolnih, da zahtevajo prekinitev zdravljenja (pasivno evtanazijo)? Ali bo omenjena odločitev res tako kvarno vplivala ne le na samorazumevanje zdravnikov, temveč tudi na njihov značaj in, širše, na odnos ljudi do bolnih, hendikepiranih, "manj

vrednih"? Ena izmed nespornih odlik nizozemskega zgleda je, da si lahko v nekaj letih obetamo odgovore na vprašanja, ki so doslej bolj kot analitično mišljenje spodbujala z vizijami kataklizme prepojeno domišljijo.

Zofijini ljubimci verjamemo, da so dnevi preživetemu razlikovanju med aktivno in pasivno evtanazijo ter krščansko (ne)utemeljeni absolutni prepovedi "direktnega in dejavnega odvzema človeškega življenja" šteti, da se bodo zakonska določila, ki naj bi institut pravice do aktivne evtanazije varovala pred zlorabami (bolnike pa pred socialnimi pritiski k neprostovoljni odločitvi za smrt), izkazala za dovolj učinkovita in da prihajajo tudi v naše kraje končno časi, ko zakon eni populaciji (neozdravljivim bolnikom z avtonomno voljo) ne bo več krtil pravice do izbire med življenjem in smrtjo z izgovorom, da varuje pred zlorabami drugo, šibkejšo in na pritisk manj odporno populacijo (neozdravljivo bolne s heteronomno voljo).

Zofijini ljubimci - društvo za razvoj humanistike, zanje Friderik Klampfer, Boris Vežjak, Andrej Adam, Uroš Murko, Dejan Levanič, Vid Hudrap

RADIO CITY prijateljem

Avia Band ★
Boris Novkovič ★
California ★
Davor Radolfi ★
Doris Dragovič ★
E.T. ★
Goran Karan ★
Ivana Banfič ★
Jasmina Cafnik ★
Kingston ★
Luna ★
Magazin ★
Mi2 ★
Miran Rudan ★
Petar Grašo ★
Power Dancers ★
Sebastian ★
Sound Attack ★
Vesna Pisarovič ★
HBDJKV ★
... itd ★

VSTOP PROST

PODARILI BOMO:
thalia

6. obletnica

25.5.2001, Snežni stadion, ob 17.00 uri

Pralni stroj Gorenje, leto proizvodnje 1971.

Dela kot nov!

Servisi Gorenje vam zagotavljajo vrhunsko servisno storitev z originalnimi rezervnimi deli ter 6-mesečno garancijo.

Serviserji Gorenja so šolani na aparatih Gorenje in jih zato najboljše poznajo in najboljše vedo, kaj je potrebno storiti v vsaki situaciji.

Za dolgo življenjsko dobo vaših aparatov Gorenje - izkoristite njihovo garancijo po garanciji in jih vzdržujte na servisih Gorenje.

gorenje servis

garancija po garanciji

Servisi Gorenje imajo nove telefonske številke:

Ljubljana: 01 533 73 33	Nova Gorica: 05 330 33 33
Manjor: 02 330 53 33	Koper: 05 663 43 33
Murska Sobota: 02 521 43 33	Novo mesto: 07 393 53 33
Trbovlje: 03 563 33 33	Velenje: 03 899 21 12
Kranj: 04 201 93 33	